

Hans Eriksson
Skogvaktaregatan 5D
461 33 Trollhättan
hans@humanpunkten.se
Hemtel 0520-399 11
Mobil 0707-456440

REMISSYTTRANDE
2009-01-26
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

EN FARS REMISSVAR PÅ SOU 2008:77 "MÖJLIGHET ATT LEVA SOM ANDRA"

Jag hade i september 2008 en kontakt med ordföranden i Sou 2008: 77 Kenneth Johansson. Jag ville framföra mina tankar kring den nya Sou ´n 2008:77 - vilket jag också fick göra. På hans inrådan skriver jag nu, efter samråd med min dotter, detta remissvar.

Remissvaret har sin utgångspunkt i min funktionshindrades dotters situation och vad Sou 2008:77 kan komma att innebära för henne. Remissvaret består av två delar:

- Hur situationen är nu och kan komma att bli för min dotter utifrån att Sou 2008:77 blir verklighet
- Min kritik av Sou 2008:77 med utgångspunkt från min dotter och hennes anhöriga

Min kritik behandlar Lss nya "40-timmarsregel" som skall vara en "personlig service med boendestöd" under hemtjänstliknande former. Kritiken behandlar också den mycket stora bristen på konsekvensanalys som genomsyrar hela Sou 2008:77.

Del 1

Hur situationen är nu och kan komma att bli för min dotter utifrån Sou 2008:77

Bakgrund

Jag har en vuxen dotter på 25 år. Hon är flerfunktionshindrad. Hon är bland annat döv-blind och rörelsehindrad. Min dotter fick personlig assistans under dygnets alla timmar i november 2007. Bakgrunden till detta var att kommunen inte kunde tillgodose min dotters behov i det gruppboende där hon bodde. Min dotter är inte utvecklingsstörd men blev tvungen att bo i samma gruppboende som mer än dubbelt så gamla utvecklingsstörda. Hon blev av kommunen uppmanad att söka personlig assistans och flytta till en egen lägenhet. De ansåg att de inte längre kunde verkställa min dotters beslut i ett gruppboende. Sedan hon fick personlig assistans har hennes livskvalité förbättrats väsentligt. Hon har nu både fått både medbestämmande och goda levnadsvillkor - vilket hon per definition inte hade då hon bodde i gruppboendet.

Då min dotters fick personlig assistans innebar det för oss anhöriga (mor och far) att vi någorlunda kunde få "möjlighet att leva som andra". Detta var tidigare inte möjligt.

Hur kan situationen komma att bli för min dotter om förslaget till ny Lss-lag träder i kraft 2010-01-01 och hon samtidigt mister sin personliga assistans.

Min dotters assistansersättning skall omprövas i mitten av 2010. Hennes grundläggande behov är för närvarande beräknade till 21 timmar per vecka. Om Försäkringskassan vid omprövningen kommer fram till att hennes grundläggande behov "bara" är 19,5 timmar kommer hon att mista hela sin assistans. Ändå kommer hon att ha kvar samma behov. Vad händer då?

Min dotter kan få Lss-insatser i form av boendestöd med maximalt 40 timmar per vecka. Hon har dock ett betydligt större behov än dessa 40 timmar per vecka. Vill min dotter fortfarande behålla sina "goda levnadsvillkor" och sitt "medbestämmande", som enbart Lss kan ge, är hon tvingad att flytta tillbaka till ett gruppboende som tidigare inte fungerade. Då det i Trollhättans kommun inte finns gruppboendestäder för vuxna fysiskt funktionshindrade måste hon återigen bo tillsammans med utvecklingsstörda äldre. Frågan är då om hon uppnår "goda levnadsvillkor" och "medbestämmande". Naturligtvis uppnår hon inte detta. Det vet vi av mycket dyrköpt erfarenhet. Vill min dotter bo kvar i sin lägenhet, vilket hon vill, blir hon tvungen att komplettera sitt Lss-boendestöd med att ansöka om insatser enligt Socialtjänstlagen (Sol) – med en osäkerhet om detta blir beviljat. Enligt Sol kan hon dock bara få en "skälig levnadsnivå" utan "medbestämmande". Det blir en mycket märklig situation som nu uppkommer.

Under den tiden som hon får boendestöd enligt Lss får hon "goda levnadsvillkor" och "medbestämmande". Resten av tiden, om hon får stöd enligt Sol får hon bara "skälig levnadsnivå" utan "medbestämmande". Förhoppningsvis skall kommunen samordna dessa båda insatser till en helhet. I vilken del skall "goda levnadsvillkor" och "medbestämmande gälla"? I vilken del skall endast "skälig levnadsnivå" utan "medbestämmande" gälla?

Enligt SOL kan ett avslag ges med motiveringen "kan tillgodoses på annat sätt". Enligt Lss kan avslag ges endast om det behovet "faktiskt är tillgodosett". Här förväntar mig ett litet stycke på sidan 700: ***"Även den enskildes anhöriga kan komma att påverkas. Studier visar att det ofta är anhöriga kvinnor som ersätter den offentliga omsorgen vid åtstramningar."*** Dessa rader får mig som anhörig att bli mycket orolig – i första hand för min dotter i andra hand för min fru och resten av vår familj. Är vi anhöriga (särskild den kvinnliga delen) återigen på väg att tvingas "tillgodoses" våra vuxna barns behov "på annat sätt".

Del 2

Min kritik av Sou 2008:77 med utgångspunkt från min dotter och hennes anhöriga

Min kritik av "personlig service med boendestöd"

Det finns en stor grupp funktionshindrade, som inte är utvecklingsstörda eller har psykiska funktionshinder. En del av dessa kommer att vara beroende av mer än de 40 timmars boendestöd som Lss i framtiden endast kommer att kunna ge. Denna grupp har i dag insatser genom Lss och i många fall assistansersättning.

De bor i sina egna lägenheter eller hus. Insatserna som de har i dag innehåller både "medbestämmande" och "goda levnadsvillkor".

Vill denna grupp även efter 2010 behålla sitt "medbestämmande" och sina "goda levnadsvillkor" fullt ut i det stöd de får är de hänvisade till att söka Gruppboende eller Boende med särskild stöd och service enligt Lss. Det är bara Lss som kan ge dessa "goda levnadsvillkor" och detta "medbestämmande". Noteras kan att det är mycket sällsynt med Gruppboende eller Boende med särskild stöd och service för funktionshindrade som inte har psykiska funktionshinder eller utvecklingsstörning. Det riskerar att bli en återgång till den "gamla goda tiden" då olika handikappgrupper och åldrar kunde blandas lite hur som helst. Ett annat alternativ, som också fanns på den "gamla goda tiden", var att flytta den funktionshindrade och köpa "platser" i andra kommuner.

Vill den funktionshindrade trots allt bo kvar i sitt egna hem så blir de av med både "medbestämmande" och "goda levnadsvillkor" i den delen av hjälpen som måste kompletteras med insatser enligt Sol (om detta nu blir beviljat). I Lss kan ett avslag bara ges om det berättigade behovet "faktiskt är tillgodosett". Enligt Sol kan ett avslag ges om behovet "kan tillgodoses på annat sätt". Det är inte utan skäl som jag anar en övervältring av insatserna till de funktionshindrade på dess anhöriga. Klockan vrids tillbaka.

Den nya Lss-lagen innehåller ett mycket obehagligt och enligt min mening rättsvidrigt tvångsmoment för de som behöver mer stöd än de 40 timmars boendestöd som Lss i framtiden kan ge. Vill den funktionshindrade behålla eller få del av "medbestämmande" och "goda levnadsvillkor" är den tvungad, jag upprepar tvungad, att flytta till institution (Gruppboende eller Boende med särskild stöd och service). Så kommer faktiskt den nya Lss-lagen att verka!

Min kritik av bristen på konsekvensanalys vad den nya Lss-lagen kan komma att innebära för den funktionshindrade och dess anhöriga

- Sou´n saknar en analys vad den nya Lss-lagen kommer att innebära för de funktionshindrades anhöriga. Det enda analys som jag kan uppfatta är ett konstaterande på sidan 700: ***"Även den enskildes anhöriga kan komma att påverkas. Studier visar att det ofta är anhöriga kvinnor som ersätter den offentliga omsorgen vid åtstramningar."***
- Sou´n saknar en analys vad en återgång till "skälig levnadsnivå" utan "medbestämmande" (i de delar ett kompletterande stöd ges genom Sol) kommer att innebära för en grupp funktionshindrade. Det är totalt oacceptabelt att stödet till den funktionshindrade i vissa delar innehåller "medbestämmande" och "goda levnadsvillkor" medan den i andra delar endast innehåller en "skälig levnadsnivå" utan "medbestämmande". Detta bäddar för en makalös osäkerhet och rättsosäkerhet för den funktionshindrade. Det är naturligtvis att också oacceptabelt att få stöd från två olika lagstiftningar som dessutom innehåller olika avslagsgrunder. I Lss kan ett avslag bara ges om det behovet "faktiskt är tillgodosett". Enligt Sol kan ett avslag ges om behovet "kan tillgodoses på annat sätt". Det är inte utan skäl som jag anar en övervältring av insatser till den funktionshindrades anhöriga. Klockan vrids tillbaka. Jag citerar återigen det lilla stycket på sidan 700: ***"Även den enskildes anhöriga kan***

komma att påverkas. Studier visar att det ofta är anhöriga kvinnor som ersätter den offentliga omsorgen vid åtstramningar."

- Sou´n saknar analys vad den faktiska skillnaden är mellan Lss "goda levnadsvillkor" och "medbestämmande" och Sol´s "skäliga levnadsnivå" – utan "medbestämmande".
- Sou´n saknar en analys vad som händer de som har personlig assistans enligt Lss (också de med assistansersättning) som mister den till "förmån" för ett boendestöd enligt Lss. De som tidigare hade personlig assistans gavs rätten att få ett personligt utformat stöd som gavs i olika situationer av ett begränsat antal personer.

Hur kommer man i framtiden att hantera "personligt utformat stöd" och "begränsat antal personer" - eller kommer detta att försvinna och falla i glömska? Kommer rätten att välja sin egen personal att finnas kvar – eller kommer detta att falla utanför medbestämmandet? Vad innehåller begreppet "personlig service med boendestöd" som dessutom beskrivs som hemtjänstlik. Vad är detta! Här saknas åter en analys och en förklaring av vad "personlig service med boendestöd" är och vad detta kommer att innebära för den funktionshindrade.

- Sou´n saknar en tyngd i sitt resonemang om vikten av att kommunerna på ett rätt och riktigt sätt organiserar sitt handikappstöd. Det är fullständigt oacceptabelt att stödet till den funktionshindrade samtidigt skall kunna ges genom Lss-boendestöd och genom insatser enligt Sol (hemtjänst). Stödet till den funktionshindrade måste vara samordnat i en och samma insats med samma rättsliga grund. Stödet måste utföras av en utförare. Detta är mycket viktigt.

Slutligen – en allmän kritik

Sou´n 2008:77 har en olycklig fokusering på nästan enbart kostnader och besparingar. Kostnader och besparingar är i och för sig inte oviktiga. Utredarna har tyvärr inte haft viljan, eller kanske ännu värre inte haft uppdraget, att analysera vad den nya föreslagna Lss-lagen kommer att innebära för den enskilde funktionshindrade och dess anhöriga. Detta är en stor och besvärande svaghet i hela utredningen. Sou 2008:77 är i många stycken bristfällig för att inte säga undermålig med oklarheter, osäkerheter och tvångsmoment inbyggda.

Trollhättan 2009-01-26

Hans Eriksson